ԵԴ2/2508/02/26
(ՎԴ/2225/05/25)

Ո Ր Ո Շ Ո Ւ Մ

ԳՈՐԾԻ ԵՆԹԱԿԱՅՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՎԵՃԸ ԼՈՒԾԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

7 ապրիլի 2026 թվական ք. Երևան

ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի նախագահ Լիլիթ Թադևոսյանս, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի վարչական պալատի նախագահ Հովսեփ Բեղնյանս, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի քրեական պալատի նախագահ Համլետ Ասատրյանս, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի հակակոռուպցիոն պալատի նախագահ Արթուր Դավթյանս, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական պալատի նախագահին փոխարինող Էդգար Սեդրակյանս, նիստում ուսումնասիրելով թիվ ԵԴ2/2508/02/26 (ՎԴ/2225/05/25) գործի ենթակայությունը որոշելու նպատակով այն ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական պալատին ուղարկելու վերաբերյալ Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քաղաքացիական դատարանի՝ 2026 թվականի մարտի 18-ի որոշումը,

Պ Ա Ր Զ Ե Ց Ի Ն Ք

<u>Գործի դատավարական նախապատմությունը</u>.

1. «ԱՎՏՈՏՐԱՆՍՊՈՐՏԱՅԻՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՍՊԸ ներկայացուցչի կողմից 2026 թվականի փետրվարի 9-ին հայցադիմում է ներկայացվել ՀՀ վարչական դատարան ընդդեմ «ՀԱՎԱՏԱՐՄԱԳՐՄԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԱՐՄԻՆ» ՊՈԱԿ-ի՝ ԱՐՄՆԱԲ-ի կազմում գործող լաբորատորիաների հավատարմագրման կոմիտեի՝ 2025 թվականի դեկտեմբերի 18-ի թիվ 54 արձանագրությամբ կայացված որոշումը, որպես

հետևանք՝ ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարի՝ 2025 թվականի դեկտեմբերի 30-ի թիվ 4095-Ա հրամանը և Ընկերության նշանակման թիվ Ն-52 վկայականի գործողությունը չեղյալ համարելու մասին գրառումը վերացնելու պահանջների մասին:

2. ՀՀ վարչական դատարանի՝ 2026 թվականի փետրվարի 26-ի որոշմամբ հայցադիմումը վերահասցեագրվել է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քաղաքացիական դատարանին:

3. Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քաղաքացիական դատարանի՝ 2026 թվականի մարտի 18-ի որոշմամբ գործի ենթակայությունը որոշելու նպատակով այն ուղարկվել է ՀՀ Վճռաբեկ դատարան:

4. Գործը ՀՀ Վճռաբեկ դատարանում ստացվել է 2026 թվականի մարտի 24-ին:

5. «ՀԱՎԱՏԱՐՄԱԳՐՄԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԱՐՄԻՆ» ՊՈԱԿ-ի՝ գործի ենթակայության վերաբերյալ դիրքորոշումը 2026 թվականի մարտի 26-ին ներկայացվել է ՀՀ Վճռաբեկ դատարան:

<u>Ենթակայության վերաբերյալ վեճի լուծման համար էական նշանակություն ունեցող փաստական հանգամանքները.</u>

6. Հղում կատարելով «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 2-րդ հոդվածին, ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 3-րդ, 10-րդ, 11-րդ հոդվածներին և 81-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ մասերին, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 1-ին հոդվածի 1-ին մասին, 18-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ մասերին ու 21-րդ հոդվածին, «Պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունների մասին» ՀՀ օրենքի 1-ին, 3-րդ և 12-րդ հոդվածներին, «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածին, ինչպես նաև ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի՝ 2016 թվականի ապրիլի 22-ի թիվ ՎԴ/1621/05/14 և 2016 թվականի սեպտեմբերի 28-ի թիվ ՎԴ/0477/05/15 գործերով արտահայտած իրավական դիրքորոշումներին՝ ՀՀ վարչական դատարանը 2026 թվականի փետրվարի 26-ի որոշմամբ հայցադիմումը վերահասցեագրել է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քաղաքացիական դատարանին՝ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«(…) [Ս]ույն պարագայում վեճի առարկա իրավահարաբերությունները ծագել են «ԱՎՏՈՏՐԱՆՍՊՈՐՏԱՅԻՆ ՄԻՔՈՑՆԵՐԻ ՀԵՏԱՔՈՏԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՍՊԸ-ի և շահույթ ստանալու նպատակ չհետապնդող, իրավաբանական անձի կարգավիճակ ունեցող ոչ առևտրային կազմակերպություն «Հավատարմագրային ազգային մարմին» ՊՈԱԿ-ի միջև, իսկ վերջինս չի հանդիսանում պետական կամ տեղական ինքնակառավարման մարմին կամ դրա պաշտոնատար անձ (վարչական մարմին), Դատարանը գտնում է, որ իրավահարաբերության կողմերից մեկը հանրային իշխանական լիազորություններով օժտված սուբյեկտ չէ, հետևաբար Օրենսգրքի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասով սահմանված սուբյեկտների լիարժեք կազմի բացակայության պայմաններում, գործող դատավարական իրավակարգավորումների համաձայն՝ սույն վեճը չի բխում հանրային իրավահարաբերություններից, հետևաբար ենթակա չէ վարչական դատարանում քննության:

Տվյալ դեպքում հայցապահանջով վեճը բխում է քաղաքացիաիրավական հարաբերություններից, ուստի ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 11-րդ հոդվածի 1-ին մասի դրու[յ]թի համաձայն՝ հայցադիմումը ենթակա է քննության ընդհանուր իրավասության դատարանում»[1]:

7. Հղում կատարելով «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 2-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին կետին, 20-րդ հոդվածի 1-ին մասին, 24-րդ հոդվածի 1-ին մասին, ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասին, 10-րդ հոդվածի 1-ին մասին, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 18-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ մասերին, 26-րդ հոդվածի 2-րդ և 4-րդ մասերին, «Հավատարմագրման մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետին և 8-րդ հոդվածին, ՀՀ Սահմանադրական դատարանի՝ 2009 թվականի փետրվարի 3-ի թիվ ՍԴՈ-787 որոշմամբ արտահայտած իրավական դիրքորոշմանը, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի՝ 2011 թվականի հուլիսի 27-ի թիվ ԵԱՔԴ/0433/02/11, 2015 թվականի նոյեմբերի 27-ի թիվ ՎԴ/12145/05/13 և 2016 թվականի ապրիլի 22-ի թիվ ԵՄԴ/1029/02/14 գործերով արտահայտած իրավական դիրքորոշումներին՝

[1] Տե՛ս դատական գործը, թերթեր 73-82:

Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քաղաքացիական դատարանը 2026 թվականի մարտի 18-ի որոշմամբ գտել է, որ սույն գործը ենթակա չէ Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քաղաքացիական դատարանին և այդ առնչությամբ դիմել է ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական պալատին՝ նշելով հետևյալը. *«(…) [Դ]ատարանը գտնում է, որ թեև ԱՐՄՆԱԲ-ը պետական ոչ առևտրային կազմակերպություն է, սակայն իրականացնում է պետության կողմից պատվիրակված լիազորություն, գործում է հանրային շահի ոլորտում (հավատարմագրում), ընդունում է պարտադիր որոշումներ: ԱՐՄՆԱԲ-ը, լինելով պետական ոչ առևտրային կազմակերպություն, սակայն «Հավատարմագրման մասին» ՀՀ օրենքով օժտված լինելով հանրային իշխանական լիազորություններով, իր հավատարմագրման գործառույթների իրականացման շրջանակում հանդես է գալիս որպես վարչական մարմնի լիազորություններ իրականացնող սուբյեկտ:*

(…)

Այսպիսով, դատարանը գտնում է, որ «Հավատարմագրային ազգային մարմին» պետական ոչ առևտրային կազմակերպության՝ ԱՐՄՆԱԲ-ի կազմում գործող լաբորատորիաների հավատարմագրման կոմիտեի արձանագրությամբ կայացված որոշումը վերացնելու և որպես հետևանք՝ ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարի թիվ 4095-Ա հրամանը և ընկերության նշանակման թիվ Ն-52 վկայականի գործողությունը չեղյալ համարելու մասին գրառումը վերացնելու պահանջների վերաբերյալ գործի քննությունը վերապահված է ՀՀ վարչական դատարանին»[2]:

<u>Գործի ենթակայության հարցի վերաբերյալ պատասխանողի ներկայացուցչի դիրքորոշումը.</u>

8. Պատասխանողի ներկայացուցիչը, հղում կատարելով «Հավատարմագրման մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ և 8-րդ հոդվածներին, ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 367-րդ, 1106-րդ հոդվածներին և 39-րդ գլխին, «Պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունների մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածին, ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 10-րդ հոդվածի 2-րդ մասին, ինչպես նաև ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի՝ 2016 թվականի ապրիլի 22-ի թիվ ԵՄԴ/1029/02/14, 2017 թվականի

[2] Տե՛ս դատական գործը, թերթեր 99-102:

դեկտեմբերի 27-ի թիվ ԳԴ4/0019/02/16 և 2024 թվականի փետրվարի 20-ի թիվ ՍԴ2/0881/02/21 գործերով արտահայտած իրավական դիրքորոշումներին, հայտնել է, որ իրավահարաբերությունները կրում են մասնավոր բնույթ, և սույն վեճը ենթակա է քննության առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանում հետևյալ պատճառաբանությամբ. *«(…) ԱՐՄՆԱԲ-ի և ՀԳՄ-ի միջև բոլոր հարցերի կարգավորումները բխում են պայմանագրով ստանձնած պարտավորություններից և պայմանագրի բացակայության պայմաններում այդ իրավահարաբերություններն առհասարակ բացակայում են»:*

<u>Սույն որոշման հիմնավորումները և եզրահանգումը</u>.

9. Սույն գործով բարձրացված իրավական հարցը հետևյալն է. *հիմնավո՞ր է արդյոք Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քաղաքացիական դատարանի հետևությունն այն մասին, որ թիվ ԵԴ2/2508/02/26 (ՎԴ/2225/05/25) գործն ըստ ԱՎՏՈՏՐԱՆՍՊՈՐՏԱՅԻՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀԵՏԱՋՈՏԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՍՊԸ ներկայացուցչի հայցի ընդդեմ «ՀԱՎԱՏԱՐՄԱԳՐՄԱՆ ԱՋԳԱՅԻՆ ՄԱՐՄԻՆ» ՊՈԱԿ-ի՝ ԱՐՄՆԱԲ-ի կազմում գործող լաբորատորիաների հավատարմագրման կոմիտեի 2025 թվականի դեկտեմբերի 18-ի թիվ 54 արձանագրությամբ կայացված որոշումը, որպես հետևանք՝ ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարի 2025 թվականի դեկտեմբերի 30-ի թիվ 4095-Ա հրամանը և Ընկերության նշանակման թիվ Ն-52 վկայականի գործողությունը չեղյալ համարելու մասին գրառումը վերացնելու պահանջների մասին, ենթակա է ՀՀ վարչական դատարանին:*

10. «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 2-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին կետի համաձայն՝ *«Մասնագիտացված դատարաններն են՝*

1) վարչական դատարանը. (…)»:

Նույն օրենքի 20-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ *«Առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը քննում է դատական կարգով քննության ենթակա բոլոր գործերը, բացառությամբ մասնագիտացված դատարանների ենթակայությանը վերապահված գործերի»:*

Նշված օրենքի 24-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ *«Վարչական դատարանին են ենթակա Հայաստանի Հանրապետության վարչական դատավարության օրենսգրքով նախատեսված գործերը»:*

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 18-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ *«Քաղաքացիական գործերը ենթակա են քննության առաջին ատյանի դատարանում, բացառությամբ «Մնանկության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով նախատեսված դեպքերի և հակակոռուպցիոն դատարանին ենթակա գործերի»:*

Նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ *«Քաղաքացիական են համարվում իրավունքի մասին վեճի հետ կապված բոլոր գործերը, բացառությամբ Հայաստանի Հանրապետության վարչական դատարանի (...) կամ Սահմանադրական դատարանի իրավասությանը վերապահված գործերի»:*

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 26-րդ հոդվածի համաձայն՝ *«(...) 2. Դատարանը յոթնօրյա ժամկետում որոշում է կայացնում վարչական դատարանից վերահասցեագրված հայցադիմումը վարույթ ընդունելու կամ գործը Վճռաբեկ դատարան ուղարկելու մասին, եթե համաձայն չէ գործի ենթակայությանը:*

(...)

6. Սույն հոդվածի 2-րդ և 3-րդ մասերով նախատեսված դեպքերում Վճռաբեկ դատարանի նախագահը և Վճռաբեկ դատարանի բոլոր պալատների նախագահները գործը Վճռաբեկ դատարանում ստանալու պահից տասնօրյա ժամկետում որոշում են գործի ենթակայությունը:

7. Սույն հոդվածի 6-րդ մասով նախատեսված որոշումն ընդունելու համար Վճռաբեկ դատարանի նախագահը հրավիրում է նիստ՝ իր և Վճռաբեկ դատարանի բոլոր պալատների նախագահների մասնակցությամբ, որն իրավազոր է, եթե դրան մասնակցում են նիստին մասնակցելու իրավունք ունեցող բոլոր անձինք:

8. Սույն հոդվածի 6-րդ մասով նախատեսված որոշումն ընդունվում է նիստին ներկա անձանց ընդհանուր թվի ձայների մեծամասնությամբ: Քվեարկելիս ձեռնպահ մնալ չի թույլատրվում: Որոշմանը կողմ քվեարկած դատավորների կազմից և նրանց կողմից որոշված դատավորը կազմում է որոշման նախագիծը:

9. Սույն հոդվածով սահմանված կարգով որոշված դատարանը համարվում է իրավասու դատարան:

10. Սույն հոդվածի 6-րդ մասով սահմանված կարգով գործի ենթակայությունը սահմանելու մասին որոշում կայացվելու դեպքում չի կարող վերաքննիչ բողոք բերվել սույն օրենսգրքի 365-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 11-րդ կետի հիմքով այն պատճառաբանությամբ, որ գործը ենթակա չի եղել քննության քաղաքացիական դատավարության կարգով»:

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 126-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի համաձայն՝ *«Առաջին ատյանի դատարանը մերժում է հայցադիմումի ընդունումը, եթե գործը ենթակա չէ քննության քաղաքացիական դատավարության կարգով»:*

ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 10-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ *«Վարչական դատարանին ընդդատյա են հանրային իրավահարաբերություններից ծագող բոլոր գործերը, (...)»:*

Նույն օրենսգրքի 81-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ *«Վարչական դատարանը, գործի քննության ցանկացած փուլում պարզելով, որ տվյալ հայցադիմումի պահանջն ընդդատյա չէ իրեն, այն պատճառաբանված որոշմամբ վերահասցեագրում է ըստ ընդդատության»:*

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 436-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ *«Պայմանագիր է համարվում երկու կամ մի քանի անձանց համաձայնությունը, որն ուղղված է քաղաքացիական իրավունքներ և պարտականություններ սահմանելուն, փոփոխելուն կամ դադարելուն»:*

«Հավատարմագրման մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի 1-ին մասի 5.1-ին կետի համաձայն՝ *«լիազորված պետական կառավարման մարմինը «հաստատում է ԱՐՄՆԱԲ-ի և ՀԳՄ-ի միջև կնքված պայմանագրի հիման վրա ԱՐՄՆԱԲ-ի կողմից կատարված հավատարմագրման ծառայությունների (...) վճարման չափը և կարգը»:*

Նույն օրենքի 15-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի համաձայն՝ *«ՀԳՄ-ները պարտավոր են պատշաճ կերպով պահպանել հավատարմագրման կանոնները և կատարել ԱՐՄՆԱԲ-ի հետ կնքած պայմանագրով ամրագրված պարտավորությունները (...)»:*

Նույն հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետի համաձայն՝ *«ՀԳՄ-ները պարտավոր են «ԱՐՄՆԱԲ-ի և ՀԳՄ-ի միջև կնքված պայմանագրի հիման վրա կատարել սույն օրենքի 7-րդ հոդվածի 1-ին մասի 5.1-ին կետով սահմանված վճարները»:*

Նույն օրենքի 17.1-ին հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ կետի համաձայն՝ *«հավատարմագրման լրիվ կամ մասնակի կասեցման հիմք է «ԱՐՄՆԱԲ-ի և ՀԳՄ-ի միջև կնքված հավատարմագրման պայմանագրում ամրագրված պարտավորությունների չկատարումը»:*

Նույն հոդվածի 6-րդ մասի 6-րդ կետի համաձայն՝ *«ՀԳՄ-ի հավատարմագրումը դադարեցվում է «ԱՐՄՆԱԲ-ի և ՀԳՄ-ի միջև կնքված հավատարմագրման պայմանագրի լուծման դեպքում»:*

11. Հանրային և մասնավոր իրավահարաբերությունների տարանջատման հարցին ՀՀ Վճռաբեկ դատարանը մանրամասն անդրադարձ է կատարել *«Վեստ» ՍՊԸ-ն ընդդեմ ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարության մրցավոր սեփականության գործակալության* վարչական գործով կայացված որոշման շրջանակներում՝ արձանագրելով հետևյալը. *«(…) [Հ]անրային իրավահարաբերությունը մասնավոր հարաբերությունից տարանջատվում է թե՛ սուբյեկտային կազմով, թե՛ բովանդակությամբ և թե՛ օբյեկտով:*

Այդ տարրերն առանձին-առանձին անհրաժեշտ են, իսկ իրենց համակցության մեջ բավարար են, որպեսզի փաստվի իրավահարաբերության հանրային լինելու հանգամանքը: Իրավահարաբերությունը հանրային հատկանիշով բնութագրելու համար նախևառաջ անհրաժեշտ է, որ հարաբերության կողմ հանդես գա հանրային իշխանական լիազորություններով օժտված սուբյեկտը (վարչական մարմիններ, դրանց պաշտոնատար անձինք, այդ թվում պետական և համայնքային ծառայողներ):

Մինչդեռ հանրային իշխանական լիազորություններով օժտված սուբյեկտի՝ իրավահարաբերության կողմ լինելը դեռևս չի նշանակում, որ իրավահարաբերությունը հանրային բնույթի է, քանի որ հանրային բնույթը՝ որպես իրավահարաբերության բնութագրիչ, ծավալային առումով ներառում է իրավահարաբերության թե՛ սուբյեկտային կազմը, թե՛ օբյեկտը, թե՛ բովանդակությունը և ի հայտ է գալիս միայն վերոնշյալ երեք տարրերի համակցությամբ: (…) Հանրային է այն իրավահարաբերությունը, որում կողմերից մեկի դերում անպայմանորեն հանդես է

գալիս հանրային իշխանական լիազորություններով օժտված սուբյեկտը, որն այդ հարաբերության ընթացքում հանրային շահի իրացման կապակցությամբ իրացնում է օրենքով սահմանված իր հանրային իշխանական լիազորությունները (…)»[3]*:*

11.1. ՀՀ Վճռաբեկ դատարանը մեկ այլ՝ *Գոռիշիան Իշիկյանն ընդդեմ ««ԱՐՄԵՆԻԱ» ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՕԴԱՆԱՎԱԿԱՅԱՆՆԵՐ» ՓԲԸ-ի և ՀՀ Կառավարության առընթեր քաղաքացիական ավիացիայի գլխավոր վարչության, երրորդ անձ Հռիփսիմե Իշիկյանի* քաղաքացիական գործով կայացված թիվ ԵՄԴ/1029/02/14 որոշմամբ արձանագրել է. *«[Հ]անրային է այն իրավահարաբերությունը, որում կողմերից մեկի դերում անպայմանորեն հանդես է գալիս հանրային իշխանական լիազորություններով օժտված սուբյեկտը, որն այդ հարաբերության ընթացքում հանրային շահի իրացման կապակցությամբ իրացնում է օրենքով սահմանված իր հանրային իշխանական լիազորությունները:*

Իրավահարաբերության հանրային լինելու և դրանից բխող վեճը վարչական դատարանին ընդդատյա լինելու հանգամանքը պարզելու նպատակով պետք է գնահատման առարկա դարձվեն հետևյալ հանգամանքները.

1. արդյո՞ք իրավահարաբերության կողմերից մեկը հանրային իշխանական լիազորություններով օժտված սուբյեկտ է, թե՝ ոչ,

2. արդյո՞ք այդ իրավահարաբերության բովանդակությունը կազմում է հանրային իշխանական լիազորությամբ օժտված սուբյեկտի կողմից իր հանրային իշխանական լիազորությունների իրականացման պարտականությունը, թե՝ ոչ,

3. արդյո՞ք այդ իրավահարաբերությունը ծագել է հանրային շահի իրացման կապակցությամբ (իրավահարաբերությունն ուղղված է եղել հանրային շահի՝ սոցիալ-իրավական պրակտիկայում իրացմանը և առարկայացմանը), թե՝ ոչ:

Միայն վերոգրյալ պայմանների միաժամանակյա առկայության դեպքում է հնարավոր փաստել իրավահարաբերության հանրային լինելու հանգամանքը, ինչպես նաև այդ հարաբերությունից բխող վեճերի ընդդատության հարցը՝ հաշվի առնելով նաև

---

[3] Տե՛ս ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի՝ *«Վեստ» ՍՊԸ-ն ընդդեմ ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարության մրցավոր սեփականության գործակալության* վարչական գործով 2016 թվականի ապրիլի 22-ի թիվ ՎԴ/0830/05/14 որոշումը:

այն կարևոր հանգամանքը, որ հանրային հարաբերություններից բիտող բոլոր վեճերը չեն, որ վերապահված են վարչական դատարանի քննությանը, (...)»[4]:

11.2. Մեկ այլ որոշմամբ վերահաստատելով վերը նշված դիրքորոշումները՝ ՀՀ Վճռաբեկ դատարանը, անդրադառնալով իրավահարաբերության բնույթը պարզելու նպատակով կիրառվելիք մեխանիզմներին, *Լուսինե Սահակյանն ընդդեմ ՀՀ փաստաբանների պալատի* քաղաքացիական գործով 2022 թվականի մայիսի 13-ի որոշմամբ հայտնել է հետևյալ դիրքորոշումը. *«Իրավահարաբերության բնույթը պարզելու համար հարկավոր է այն դիտարկել շահերի տեսության, ենթակարգության տեսության և հատուկ իրավունքի տեսության համատեքստում:*

Ըստ շահերի տեսության՝ հանրային իրավունքը մասնավորից տարբերվում է այն շահի տեսակով, որոնք պաշ[տ]պանվում են առանձին իրավանորմով: Այն իրավանորմերը, որոնք ծառայում են հանրային կամ ընդհանուր շահին, պատկանում են հանրային իրավունքին: Մինչդեռ, մասնավոր իրավանորմերը ծառայում են մասնավոր կամ անհատական շահերին:

Ենթակարգության տեսությունը ելնում է մասնակիցների հարաբերությունների բնույթից և կիրառվում է միայն այն դեպքում, երբ հարաբերության մասնակիցներն են մի կողմից պետությունը, իսկ մյուս կողմից քաղաքացին: Ըստ այս տեսության՝ այն իրավանորմերը, որոնք կարգավորում են հանրային իշխանությունը կրողների գործողությունները, համարվում են հանրային-իրավական, երբ դրանք վերաբերում են վերադասության-ենթակայության հարաբերությանը: Եթե մասնակիցների միջև առկա է վերադասության-ենթակայության հարաբերություն, ապա իրավահարաբերությունը հանրային է, իսկ եթե իրավունքի երկու սուբյեկտները միմյանց առջև հանդես են գալիս իրավահավասար կերպով, ապա առկա են մասնավոր-իրավական հարաբերություններ:

Հատուկ իրավունքի տեսությունն իր հերթին նույնպես կոչված է պարզելու վեճի հանրային-իրավական բնույթը: Այն ելնում է վեճը լուծող իրավանորմերի իրավական

---

[4] Տե՛ս ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի՝ *Գոռիշիան Իշիկյանն ընդդեմ ««ԱՐՄԵՆԻԱ» ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՕԴԱՆԱՎԱԿԱՅԱՆՆԵՐ» ՓԲԸ-ի և ՀՀ Կառավարությանն առընթեր քաղաքացիական ավիացիայի գլխավոր վարչության, երրորդ անձ Հռիփսիմե Իշիկյանի քաղաքացիական գործով 2016 թվականի ապրիլի 22-ի թիվ ԵՄԴ/1029/02/14 որոշումը:*

բնույթից: Ըստ այս տեսության՝ եթե վեճը լուծվում է հանրային-իրավական նորմերի միջոցով, ապա առկա է հանրային-իրավական վեճ, իսկ եթե վեճը լուծում են մասնավոր-իրավական նորմերը, ապա կունենանք մասնավոր-իրավական վեճ:

Վերոնշյալ տեսությունների հիմքում դրված չափանիշներից ելնելով՝ անհրաժեշտ է անդրադառնալ հետևյալ հարցերին.

- որ նորմերն են լուծում վեճը,

- արդյո՞ք դրանք հանրային-իրավական նորմեր են (ինչ շահերի պաշտպանությանն են ուղղված այդ նորմերը),

- արդյո՞ք իրավահարաբերության մասնակիցների միջև առկա է վերադասության-ենթակայության հարաբերություն»[5]*:*

12. Սույն որոշման 10-11.2-րդ կետերում վկայակոչված իրավադրույթների վերլուծությունից և մեջբերված իրավական դիրքորոշումներից հետևում է, որ օրենսդիրն առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին է վերապահել այն բոլոր գործերը, որոնց քննությունը վերապահված չէ մասնագիտացված դատարաններին, այդ թվում՝ վարչական դատարանին:

Միևնույն ժամանակ, օրենսդիրը սահմանել է վարչական դատարանի առարկայական ընդդատության շրջանակը, որում ներառված են հանրային իրավահարաբերություններից բխող վեճերի վերաբերյալ գործերը:

Փաստորեն, որևէ դատական գործի՝ վարչական կամ առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քաղաքացիական դատարանում քննության ենթակա լինելու հարցը որոշվում է՝ հիմք ընդունելով այն իրավահարաբերության բնույթը (մասնավոր կամ հանրային), որից բխող վեճը հանձնվում է դատարանի քննությանը:

13. ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 10-րդ հոդվածի 1-ին կետի 1-ին ենթակետի համաձայն՝ *«Քաղաքացիական իրավունքները և պարտականությունները ծագում են օրենքով ու այլ իրավական ակտերով նախատեսված հիմքերից, ինչպես նաև քաղաքացիների և իրավաբանական անձանց այն գործողություններից, որոնք թեև օրենքով կամ այլ իրավական ակտերով նախատեսված չեն, սակայն, ըստ*

---

[5] Տե՛ս ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի՝ *Լուսինե Սահակյանն ընդդեմ ՀՀ փաստաբանների պալատի* քաղաքացիական գործով 2022 թվականի մայիսի 13-ի թիվ ԵԴ/38635/02/19 որոշումը:

քաղաքացիական օրենսդրության սկզբունքների՝ առաջացնում են քաղաքացիական իրավունքներ և պարտականություններ:

Դրան համապատասխան, քաղաքացիական իրավունքները և պարտականությունները ծագում են՝ օրենքով նախատեսված պայմանագրերից և այլ գործարքներից, ինչպես նաև այն պայմանագրերից ու գործարքներից, որոնք թեև օրենքով նախատեսված չեն, սակայն դրան չեն հակասում»:

14. Սույն գործի նյութերի ուսումնասիրությունից հետևում է, որ.

- «ԱՎՏՈՏՐԱՆՍՊՈՐՏԱՅԻՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՍՊԸ ներկայացուցչի կողմից 2026 թվականի փետրվարի 9-ին հայցադիմում է ներկայացվել ՀՀ վարչական դատարան ընդդեմ «ՀԱՎԱՏԱՐՄԱԳՐՄԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԱՐՄԻՆ» ՊՈԱԿ-ի՝ ԱՐՄՆԱԲ-ի կազմում գործող լաբորատորիաների հավատարմագրման կոմիտեի 2025 թվականի դեկտեմբերի 18-ի թիվ 54 արձանագրությամբ կայացված որոշումը, որպես հետևանք՝ ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարի 2025 թվականի դեկտեմբերի 30-ի թիվ 4095-Ա հրամանը և Ընկերության նշանակման թիվ Ն-52 վկայականի գործողությունը չեղյալ համարելու մասին գրառումը վերացնելու պահանջների մասին[6],

- գործը ՀՀ վարչական դատարանի՝ 2026 թվականի փետրվարի 26-ի որոշմամբ վերահասցեագրվել է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քաղաքացիական դատարանին՝ այն պատճառաբանությամբ, որ իրավահարաբերության կողմերից մեկը հանրային իշխանական լիազորություններով օժտված սուբյեկտ չէ, հետևաբար սուբյեկտների լիարժեք կազմի բացակայության պայմաններում, գործող դատավարական իրավակարգավորումների համաձայն՝ սույն վեճը չի բխում հանրային իրավահարաբերություններից, հետևաբար ենթակա է քննության առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանում[7],

- Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քաղաքացիական դատարանը 2026 թվականի մարտի 18-ի որոշմամբ գտել է, որ սույն գործը ենթակա չէ Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քաղաքացիական դատարանին և այդ առնչությամբ դիմել է **ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական պալատին՝** նշելով, որ ԱՐՄՆԱԲ-ը, լինելով պետական ոչ առևտրային

[6] Տե՛ս սույն որոշման 1-ին կետը:
[7] Տե՛ս սույն որոշման 6-րդ կետը:

կազմակերպություն, սակայն «Հավատարմագրման մասին» ՀՀ օրենքով օժտված լինելով հանրային իշխանական լիազորություններով, իր հավատարմագրման գործառույթների իրականացման շրջանակում հանդես է գալիս որպես վարչական մարմնի լիազորություններ իրականացնող սուբյեկտ, հետևաբար սույն վեճը ենթակա է քննության ՀՀ վարչական դատարանում[8]:

15. Մինչև սույն որոշմամբ բարձրացված իրավական հարցին անդրադառնալը, հարկ է արձանագրել, որ Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քաղաքացիական դատարանը, բարձրացնելով ենթակայության վերաբերյալ վեճ, իր որոշմամբ արձանագրել է, որ վեճը ենթակա է լուծման ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական պալատի կողմից, մինչդեռ ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 26-րդ հոդվածով սահմանված կարգով նման վեճերի լուծումը վերապահված է Վճռաբեկ դատարանի նախագահին և բոլոր պալատների նախագահներին:

Նախորդ կետում մեջբերված փաստական հանգամանքները գնահատելով սույն որոշման 10-13-րդ կետերում վկայակոչված իրավադրույթների և արտահայտված իրավական դիրքորոշումների լույսի ներքո՝ հարկ է նկատել, որ որպես հիմնական պահանջ «ԱՎՏՈՏՐԱՆՍՊՈՐՏԱՅԻՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՍՊԸ ներկայացուցիչը ներկայացրել է «ՀԱՎԱՏԱՐՄԱԳՐՄԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԱՐՄԻՆ» ՊՈԱԿ-ի՝ ԱՐՄՆԱԲ-ի կազմում գործող լաբորատորիաների հավատարմագրման կոմիտեի 2025 թվականի դեկտեմբերի 18-ի թիվ 54 արձանագրությամբ կայացված որոշումը վերացնելու պահանջը: Մյուս պահանջները, մասնավորապես նախարարի հրամանը և Ընկերության նշանակման թիվ Ն-52 վկայականի գործողությունը չեղյալ համարելու գրառումը, վիճարկվել են որպես ածանցյալ: Հետևաբար, անհրաժեշտ է գնահատել հիմնական պահանջի էությունը և բնույթը, որը և ծառայում է որպես հիմք գործի ենթակայության որոշման համար:

Իրավահարաբերության բնույթը, ի թիվս այլնի, որոշվում է ենթակարգության տեսության հիման վրա: Մասնավորապես, վճռորոշ նշանակություն ունի մասնակիցների միջև փոխհարաբերությունների էությունը. վերադասության-ենթակայության տարրի առկայությունը փաստում է հարաբերության հանրային բնույթը,

[8] Տե՛ս սույն որոշման 7-րդ կետը:

մինչդեռ սուբյեկտների իրավահավասարությունը վկայում է մասնավոր-իրավական կապի մասին:

Սույն գործով կողմերի միջև առկա իրավական կապի վերլուծությունը թույլ է տալիս արձանագրել, որ տվյալ հարաբերություններում բացակայում է հանրային իրավունքին բնորոշ իշխանական ենթակարգությունը, քանի որ մասնակիցների իրավունքներն ու պարտականությունները ծագում են ոչ թե միակողմանի կարգադրագրից, այլ ենթադրաբար երկկողմ կամահայտնությամբ ձևավորված պայմանագրային հարաբերությունից:

Հետևաբար, իրավահարաբերության սուբյեկտները, հիմնական պահանջի համատեքստում, հանդես են գալիս որպես իրավահավասար կողմեր, առկա է մասնավոր-իրավական վեճ, որը, զուրկ լինելով հանրային-իշխանական բոլոր անհրաժեշտ հատկանիշներից, ենթակա է քննության առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քաղաքացիական դատարանում:

16. Վերոգրյալից հետևում է, որ Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քաղաքացիական դատարանի հետևությունն այն մասին, որ թիվ ԵԴ2/2508/02/26 (ՎԴ/2225/05/25) գործն ըստ «ԱՎՏՈՏՐԱՆՍՊՈՐՏԱՅԻՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՍՊԸ ներկայացուցչի հայցի ընդդեմ «ՀԱՎԱՏԱՐՄԱԳՐՄԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԱՐՄԻՆ» ՊՈԱԿ-ի՝ ԱՐՄՆԱԲ-ի կազմում գործող լաբորատորիաների հավատարմագրման կոմիտեի 2025 թվականի դեկտեմբերի 18-ի թիվ 54 արձանագրությամբ կայացված որոշումը, որպես հետևանք՝ ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարի 2025 թվականի դեկտեմբերի 30-ի թիվ 4095-Ա հրամանը և Ընկերության նշանակման թիվ Ն-52 վկայականի գործողությունը չեղյալ համարելու մասին գրառումը վերացնելու պահանջների մասին, ենթակա է ՀՀ վարչական դատարանին դատարանին, հիմնավոր չէ:

Ուստի, «ԱՎՏՈՏՐԱՆՍՊՈՐՏԱՅԻՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՍՊԸ ներկայացուցչի կողմից հայցադիմումի հիման վրա հարուցված թիվ ԵԴ2/2508/02/26 (ՎԴ/2225/05/25) գործը ենթակա է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քաղաքացիական դատարանի քննությանը:

Հիմք ընդունելով վերոշարադրյալը և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 26-րդ հոդվածով՝

Ո Ր Ո Շ Ե Ց Ի Ն Ք

թիվ ԵԴ2/2508/02/26 (ՎԴ/2225/05/25) գործն ըստ «ԱՎՏՈՏՐԱՆՍՊՈՐՏԱՅԻՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՍՊԸ ներկայացուցչի հայցի ընդդեմ «ՀԱՎԱՏԱՐՄԱԳՐՄԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԱՐՄԻՆ» ՊՈԱԿ-ի՝ ԱՐՄՆԱԲ-ի կազմում գործող լաբորատորիաների հավատարմագրման կոմիտեի 2025 թվականի դեկտեմբերի 18-ի թիվ 54 արձանագրությամբ կայացված որոշումը, որպես հետևանք՝ ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարի 2025 թվականի դեկտեմբերի 30-ի թիվ 4095-Ա հրամանը և Ընկերության նշանակման թիվ Ն-52 վկայականի գործողությունը չեղյալ համարելու մասին գրառումը վերացնելու պահանջների մասին, ենթակա է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քաղաքացիական դատարանին:

ՀՀ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՆԱԽԱԳԱՀ ԼԻԼԻԹ ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ

ՀՀ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԻ ՆԱԽԱԳԱՀ ՀՈՎՍԵՓ ԲԵԴԵՎՅԱՆ

ՀՀ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՔՐԵԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԻ ՆԱԽԱԳԱՀ ՀԱՄԼԵՏ ԱՍԱՏՐՅԱՆ

ՀՀ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՀԱԿԱԿՈՌՈՒՊՑԻՈՆ ՊԱԼԱՏԻ ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՐԹՈՒՐ ԴԱՎԹՅԱՆ

ՀՀ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԻ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ՓՈԽԱՐԻՆՈՂ ԷԴԳԱՐ ՍԵԴՐԱԿՅԱՆ